

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Фізичний факультет
(назва факультету, інституту, центру, коледжу)

Кафедра оптики

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Практикум з механіки
(повна назва навчальної дисципліни)

для студентів

галузь знань Е Природничі науки, математика та статистика
(шифр і назва)

спеціальність Е5 Фізика та астрономія
(шифр і назва спеціальності)

освітній рівень бакалавр
(молодший бакалавр, бакалавр, магістр)

освітня програма Оптика
(назва освітньої програми)

спеціалізація
(за наявності) _____
(назва спеціалізації)

вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: доц. Яблочкова К.С.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробники:

Яблочкова Катерина Сергіївна, канд фіз.-мат. наук, доцент кафедри оптики
(вказати авторів: ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри оптики

(підпис)

(Кондратенко С.В.)
(прізвище та ініціали)

Протокол № 8 від «19» травня 2025 р.

Схвалено науково - методичною комісією фізичного факультету

Протокол №10 від «23» травня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

(Оліх О.Я.)

(прізвище та ініціали)

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни зосереджена на ґрунтовному закріпленні лекційного матеріалу з розділу «Механіка»: забезпеченні детального аналізу фізичних взаємодій, досягнення суті яких вимагає самостійної дослідницької роботи, що виходить за межі пасивного спостереження аудиторних демонстрацій. Ключовим завданням є безпосередня перевірка фізичних законів досвідним шляхом; формування у студентів професійних умінь роботи з вимірювальною технікою, лабораторними стендами та складним технічним обладнанням. Важлива увага приділяється методології видобутку достовірних даних під час фізичного експерименту, а також вихованню академічної грамотності при фіксації результатів, навичкам їхньої систематизації у формі структурованих таблиць і наочних графічних залежностей; засвоєнню методів статистичного аналізу та обчислення похибок.

1. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

Одночасне опанування курсів «Механіка»/»Фізичні основи мезаніки» та «Математичний аналіз».

3. Анотація навчальної дисципліни:

Курс „Практикум з механіки” спрямований на глибоке опанування фундаментальних принципів динаміки та кінематики, виявлення об’єктивних закономірностей взаємодії матеріальних об’єктів та аналіз кількісних співвідношень між фізичними величинами, що здійснюється через безпосереднє вимірювання характеристик руху під час виконання експериментальних завдань.

Механіка, яка традиційно формує базис природничої картини світу та розкриває найбільш фундаментальні принципи існування матерії в просторі й часі, має ключове значення для професійної підготовки фізика. Це зумовлено не лише здатністю даного розділу описувати рух від космічних об’єктів до елементарних частинок, а й тим, що поняття сили, енергії та імпульсу, які тут закладаються, є універсальним інструментарієм для побудови моделей у будь-якій галузі природознавства. Розуміння механічних процесів як найбільш наочних проявів фізичних законів дозволяє студентам сформувати наукове мислення, необхідне для вирішення складних технічних задач.

4. Завдання (навчальні цілі)

У результаті оволодіння дисципліною студент отримує навички застосування законів механіки макроскопічних тіл для розв’язування фізичних задач експериментальними методами.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК12. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК13. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ФК1. Знання і розуміння теоретичного та експериментального базису сучасної фізики та астрономії.

ФК2. Здатність використовувати на практиці базові знання з математики як математичного апарату фізики і астрономії при вивченні та дослідженні фізичних та астрономічних явищ і процесів.

ФК3. Здатність оцінювати порядок величин у різних дослідженнях, так само як точності та значимості результатів.

ФК4. Здатність працювати із науковим обладнанням та вимірювальними приладами, обробляти та аналізувати результати досліджень.

ФК5. Здатність виконувати обчислювальні експерименти, використовувати чисельні методи для розв'язування фізичних та астрономічних задач і моделювання фізичних систем.

ФК7. Здатність використовувати базові знання з фізики та астрономії для розуміння будови та поведінки природних і штучних об'єктів, законів існування та еволюції Всесвіту.

ФК9. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

ФК10. Здатність самостійно навчатися і опановувати нові знання з фізики, астрономії та суміжних галузей.

ФК13. Орієнтація на найвищі наукові стандарти – обізнаність щодо фундаментальних відкриттів та теорій, які суттєво вплинули на розвиток фізики, астрономії та інших природничих наук.

ФК14. Здатність здобувати додаткові компетентності через вибіркові складові освітньої програми, самоосвіту, неформальну та інформальну освіту.

ФК15. Знання і розуміння теоретичного та експериментального базису сучасної оптики.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація ¹ ; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	Знати: методику вимірювань фізичних величин та оцінювання похибок результатів вимірювань, основні закони механіки	Лабораторна робота, самостійна робота	Захист звіту з лабораторної роботи, самостійна робота, залік	40
2	Вміти: Аналізувати явища і результати дослідів, спираючись на основні закони і формули механіки, планувати вимірювання, оцінювати похибки, представляти результати вимірювань графічно та у таблицях.	Лабораторні роботи, самостійна робота	Захист звітів з лабораторних робіт, самостійна робота, залік	50

¹ заповнюється за необхідністю, наприклад для практик, лабораторних курсів тощо.

4	Комунікувати результати, отримані в рамках лабораторних робіт.	<i>Лабораторні роботи, самостійна робота</i>	<i>Захист звітів з лабораторних робіт</i>	10
---	--	--	---	----

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни	1	2	4
Програмні результати навчання			
ПРН1. Знати, розуміти та вміти застосовувати на базовому рівні основні положення загальної та теоретичної фізики, зокрема, класичної, релятивістської та квантової механіки, молекулярної фізики та термодинаміки, електромагнетизму, хвильової та квантової оптики, фізики атома та атомного ядра для встановлення, аналізу, тлумачення, пояснення й класифікації суті та механізмів різноманітних фізичних явищ і процесів для розв'язування складних спеціалізованих задач та практичних проблем з фізики та/або астрономії.	+		
ПРН3. Знати і розуміти експериментальні основи фізики: аналізувати, описувати, тлумачити та пояснювати основні експериментальні підтвердження існуючих фізичних теорій.	+		
ПРН4. Вміти застосовувати базові математичні знання, які використовуються у фізиці та астрономії: з аналітичної геометрії, лінійної алгебри, математичного аналізу, диференціальних та інтегральних рівнянь, теорії ймовірностей та математичної статистики, теорії груп, методів математичної фізики, теорії функцій комплексної змінної, математичного моделювання.		+	+
ПРН8. Мати базові навички самостійного навчання: вміти відшуковувати потрібну інформацію в друкованих та електронних джерелах, аналізувати, систематизувати, розуміти, тлумачити та використовувати її для вирішення наукових і прикладних завдань.		+	+
ПРН11. Вміти упорядковувати, тлумачити та узагальнювати одержані наукові та практичні результати, робити висновки.		+	+
ПРН17. Знати і розуміти роль і місце фізики, астрономії та інших природничих наук у загальній системі знань про природу та суспільство, у розвитку техніки й технологій та у формуванні сучасного наукового світогляду.		+	+
ПРН18. Володіти державною та іноземною мовами на рівні, достатньому для усного і письмового професійного спілкування та презентації результатів власних досліджень.		+	+
ПРН23. Розуміти історію та закономірності розвитку фізики та астрономії.		+	
ПРН25. Мати навички самостійного прийняття рішень стосовно своїх освітніх траєкторій та професійного розвитку.	+		
ПРН27. Розуміти зв'язок оптики, лазерної фізики та оптоелектроніки з іншими природничими та інженерними науками, бути обізнаним з окремими основними поняттями прикладної фізики, матеріалознавства, інженерії, а також з окремими об'єктами (технологічними процесами) та природними явищами, що є предметом дослідження інших наук.		+	+

7. Схема формування оцінки

7.1 Форми оцінювання студентів:

– **семестрове оцінювання: виконання 10 лабораторних робіт, за які студенти отримують за таким порядком:**

1. Підготовка до виконання лабораторної роботи - **0.5** бала.
2. Виконання роботи та отримання експериментальних даних – **1** бал.
3. Оформлення протоколу, обробка експериментальних даних – **3.5** бала.
4. Знання та розуміння матеріалу за темою роботи, що захищається – **5** балів.

– **підсумкове оцінювання у формі заліку:** оцінка за залік рахується як сума балів, отриманих студентами при підготовці, виконанні та здачі лабораторних робіт.

– **умова отримання заліку:** виконання та захист всіх (10) лабораторних робіт, за які потрібно набрати не менше 60 балів.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 2 модулів. Форми поточного контролю: оцінювання рівня виконання лабораторних робіт та здачі звітів про їх виконання. Студент може отримати максимально 50 балів за кожен модуль. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою в семестрі: 100 балів за змістові модулі, оцінка за залік рахується як сума балів, отриманих студентами при підготовці, виконанні та здачі лабораторних робіт.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, лабораторних робіт та самостійної роботи

№ заняття	Порядковий номер лабораторної роботи	Кількість годин	
		Лабораторні роботи	Самостійна робота

1.	Ввідне заняття. Проведення інструктажу з техніки безпеки (про це робиться відповідний запис у лабораторному журналі). Правила внутрішнього розпорядку, встановленого в лабораторії «Практикум механіки». Ознайомлення з розміщенням лабораторних робіт та робочих місць. Вимоги до виконання розкладу;	4	
2.	виконання, оформлення Лабораторна робота №1.	3	3
3.	Лабораторна робота №2	3	3
4.	Лабораторна робота №3.	3	3
5.	Захист робіт, що виконані.	3	5
6.	Лабораторна робота №4.	3	3
7.	Лабораторна робота №5.	3	3
8.	Лабораторна робота №6.	3	3
9.	Захист робіт, що виконані.	3	5
10.	Лабораторна робота №7.	3	3
11.	Лабораторна робота №8.	3	3
12.	Лабораторна робота №9.	3	3
13.	Лабораторна робота №10.	3	3
14.	Захист робіт, що виконані. Залік.	4	5
	ВСЬОГО	44	45

Загальний обсяг 90 год.², в тому числі:

Лабораторні роботи – **44 год.**

Консультація **1 год**

Самостійна робота – **45 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна: (Базова)

1. О. А. Єщенко, В. М. Прокопець, О. В. Слободянюк, С. В. Кондратенко, В. Ю. Кудря, Н. В. Башмакова, К. С. Яблочкова, “Механіка. Лабораторний практикум” // Київ, Четверта хвиля, 2015.
2. О. В.Слободянюк, “Механіка” // Київ, ВПЦ “Київський університет”, 2017.

² Загальна кількість годин, відведених на дану дисципліну згідно навчального плану.